

Hebedová, Petra

Základní typy větných konstrukcí

In: Hebedová, Petra. *Stručná gramatika estonštiny*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2013, pp. 99-100

ISBN 978-80-210-6430-0; ISBN 978-80-210-6433-1 (online : Mobipocket)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/128786>

Access Date: 19. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Základní typy větných konstrukcí

Věty, které začínají subjektem (predikát následuje po subjektu)

Intranzitivní věty

Minu vend_{SUBJ} ei tule. Můj bratr nepřijde.

Minu vend_{SUBJ} on arst. Můj bratr je lékař.

Minu vend_{SUBJ} on tööl. Můj bratr je v práci.

Minu vend_{SUBJ} on tark. Můj bratr je chytrý.

Tranzitivní věty (mají objekt)

Mihkel_{SUBJ} saatis kutse_{OBJ} kõigile. Mihkel poslal pozvánku všem.

Minu vend_{SUBJ} ei saanud kutset_{OBJ}. Můj bratr nedostal pozvánku.

Siin kasvatatakse viinamarju_{OBJ}. Tady se pěstuje víno.

(Pády objektu – srov. kapitola 3.2 Příklady užití pádů)

Ve větách tohoto typu je subjekt kongruentní s predikátem v osobě a čísle (*Mina elan siin. Meie elame seal. Eestlased elavad Eestis.*).

Věty, které nezačínají subjektem

Existenciální věty

začínají určením času nebo místa, subjekt následuje po slovese a označuje doposud neznámou / zatím neuvedenou věc (réma výpovědi):

Maja ees on mõned lillepeenrad_{SUBJ}. Před domem je několik záhonů.

Maja ees kasvab lilli_{SUBJ}. Před domem rostou květiny.

Põrandal on vett_{SUBJ}. Na podlaze je voda.

Klaasis ei ole vett_{SUBJ}. Ve sklenici není voda.

Posesivní věty

mají podobnou stavbu jako věty existenciální, větný člen v adessivu označuje vlastníka, vlastněná věc je v pozici nové informace (rématu):

*Mihklil on auto*_{SUBJ}. Mihkel má auto.

*Mihklil ei ole venda*_{SUBJ}. Mihkel nemá bratra.

Pocitové věty

s prvním členem věty v adessivu, který odkazuje na osobu prožívající pocit nebo stav:

Minul oli piinlik. Bylo mi trapně.

Mul on häbi. Stydím se.

Stavové věty

začínají určením místa nebo času:

Väljas on külm. Venku je zima.

Eile sadas (vihma). Včera pršelo.

V těchto typech vět je sloveso ve 3. osobě sg. (subjekt není kongruentní s predikátem).

Pokud se v těchto typech vět vyskytuje subjekt (typicky až po slovese), může být v nominativu nebo partitivu. V partitivu je vždy, když je věta svým významem záporná (*Minul ei ole autot*). V partitivu může být také subjekt odkazující na neurčené nebo menší množství (*Põrandal on vett*).